

Asia: VN/6567/2022

Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta sekä hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2023

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta ja aikataulusta (valtioneuvoston asetus) (liitteet 1 ja 2)

Tämä lausunto on annettu palveluntuottajan näkökulmasta, huomioiden myös asiakasnäkökulmaa.

Hyvinvointialueen raportoinnissa on paljon muutoksia kuntien ja kuntayhtymien raportointiin. Käyttönotosta syntyy näin ollen muutuskustannuksia erityisesti Hyvinvointialueiden raportointiin liittyen, vaikka periaatteessa raportointi olisikin samankaltaista kuin kunnilla ja kuntayhtymillä. Näin ollen Automatisoidun talousraportoinnin edellyttämiä tietojärjestelmämuutostöitä ei voida pitää vain tavanomaisina (liitteet 5 ja 8).

Raportoinnin kuvauksesta ei käy ilmi millaisia tietoja HVA joutuu kommentoimaan vuonna 2023 Valtiokonttorin raportointipalvelussa – onko jotain vertailutietoja vai eikö ole mitään. Kun kuntien ja ky raportointi alkoi, ladattiin Valtiokonttoriin kaavamaisesti vertailutietoja, mutta niiden oikeellisuudessa on ollut merkittäviä puutteita ja näiden puutteellisten vertailutietojen perusteella tehtävään kommentointiin on mennyt asiakkailta huomattava aika. Tämä toivottavasti pystytään välttämään HVA raportoinnissa.

Sarastian asiakkaat ovat omissa läpikäynneissämme kiinnittäneet huomioita jo vuodesta 2023 alkaen toteutettavaan sängen tiheään ja jopa kuukausittaiseen raportoinnin aikatauluun. Sarastia yhtyy Kuntaliiton lausunnoissaan ja asiakkaidensa esittämään huoleen erittäin tiivistä raportointiaikataulusta vuonna 2023, joka vaatii resurssia myös asiakkailta. Aikataulussa pysyminen tuo varmasti lisähaasteita raportointiin kaikille osapuolille.

Sanasto ja terminologia

HTAS raporteille esitetään rivitietona R0400 henkilötyövuodet termi – tietomallin metric arvo viittaa henkilöstön lukumäärään, ovatko nämä jatkossa samaa tarkoittavia termejä? Mikäli halutaan raportoitavan henkilötyövuosia, on niiden laskennasta annettava täsmälliset ohjeet HVA Aura käsikirjassa.

Tilinpäätösarvion raportointiajankohta

Tilinpäätösarvion raportoinnin määräaika tulisi muuttaa – kokemuksemme mukaan vähemmän tilinpäätöksen valmistelua haittaava ja laadullisestikin parempaa raportointia tuottava raportoinnin ajankohta olisi 15.12. (HHTPA ja HLTPA). Eli esim. vuoden 2023 tilinpäätösarvio raportoitaisiin 15.12.2023.

Investointien raportointi

Investointien raportointia yhdellä osakokonaisuudella palveluluokkakohtaisesti pidetään hyvänä esityksenä.

2. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän talousraportoinnin kokonaiskuvasta (esitetty raportointikokonaisuudet ja niiden sisällöt) ja siihen liittyvästä valtiovarainministeriön asetuksesta (liitteet 3, 4, 5 ja 8, taulukkomallit)

Markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan raportointi

Sarastia pitää epäolennaisena vaatimusta, jonka mukaan Hyvinvointialueiden tulisi raportoida Kilpailulain 30 d nojalla eriytetty markkinoilla tapahtuva taloudellinen toimintansa automatisoidusti Valtiokonttorille. Raportointisykli Hyvinvointialueilla on tiivis, joten Hyvinvointialueita ei pitäisi ensimmäisinä vuosina rasittaa liikevaihdoltaan pienehköjen toimintojen erillisraportoinnilla.

Koska eriyttämismääräyksiä on vieläkin suhteellisen uusi asia, olisi siitä pitänyt saada yhtä päätä nykyistä tarkempia ohjeita Hyvinvointialueille. Ohjeiden puutteellisuus on tähänkin asti vaikeuttanut ylipäänsäkin eriytettyjen laskelmien laatimista. Niitä on laadittu esimerkiksi Excel-tilukoihin. Usein voi tulla eriytettäväksi pieniäkin toimintoja, joiden liikevaihto saattaa olla vain muutamia tuhansia euroja. Tällaisten eriytettyjen tuloslaskelmien yhdistäminen automatisoitua raportointia varten vaatii suhteettoman paljon käsityötä ja kustannukset ovat merkittäviä. Tavoitteen kannalta ne ovat myös epäolennaisia.

Lisäksi kaikki raportoitavat yksiköt tulisi ilmoittaa TOLT-taulukossa. Koska kyseessä saattaa olla useita pieniä yksiköitä, niiden perustietojen tuottaminen lisää vastaavasti työmäärää ja kustannuksia.

Investointien raportointi ja hyödyketyppi

Investointien raportoinnissa on useita erilaisia ryhmittelyitä. Erityisen investointien raportointi toisinaan hyödyketyypillä ja toisinaan osalla tasetilejä muualla kuin taseessa aiheuttaa sekavuutta ja lisää raportoinnin toteuttamisen kustannuksia. HTAS ja HTPPE raportointikokonaisuuksissa raportoidaan osalla tasetilejä ja HHNR, HLTR, HHTPA, HLTPA (Investointimenot, josta: lisätietorivit) sekä HHTPP raportoinnissa hyödyketyypeittäin. Investoinnit pitäisi raportoida muualla kuin taseessa tai HHYTT kokonaisuudessa aina hyödyketyypeittäin, tämä olisi kustannustehokkaampi tapa raportoinnin teknisen toteutuksen kannalta ja toisaalta selkeyttäisi investointikohteiden kohdistamista raporteille.

HHYTT ja HTOLT raportointi - syöttötiedot

Sarastia ehdottaa, että HHYTT Tilinpäätöstä täydentävästä raportointikokonaisuudesta erotetaan syöttötiedot omaksi kokonaisuudekseen ja toteutumatietoina, euromääräisinä tietoina raportoitavat tiedot omaksi kokonaisuudeksi. Teknisesti tällaisen nykyisen kaltaisen (vrt. kuntien ja kuntayhtymien raportointi nyt) sekamallin toteuttaminen on erittäin haastavaa ja aiheuttaa lisäkustannuksia. Sarastia ehdottaa, että Valtiokonttori toteuttaa syöttötietojen (erityisesti HTOLT, HHYTT syöttötiedot) raportoinnin itse, omana web-portaalityyppisenä, suoraan yhtä päättä Valtiokonttorille tapahtuvana. Tällöin raportointia voidaan ohjata kenttäkohtaisilla järkevillä pakotteilla ja ohjeilla, silloin raportoinnin virheet minimoituisivat ja virheiden korjaamisesta aiheutuvan lisätyötä ei tulisi niin paljon kuin nyt jo on ollut esim. TOLT raportoinnin yhteydessä.

3. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tilikartasta (liite 6)

Sarastia pitää hyvänä, että HVA JHS tilikartta muuttuu verrattuna vain vähän kuntien ja kuntayhtymien tilikarttaan.

Aktivointitilit ja sektoriluokitus

Kiinnitimme huomioita, että aktivointitileistä kysytään tuloslaskelmilla sektorierittelyt, kun itse investointikuluista ei vastaavaa kysytä. Ehdotamme, että tätäkään ei kysytä.

4. Lausuntonne hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän palveluluokituksesta (liite 7)

Kiinnitimme huomiota, että palveluluokitus muuttuu hierarkiaa muistuttavaksi, kun toimiala tulee mukaan raportointielementtinä. Palveluluokituksen ylin taso on liitteessä 6 nimetty Palveluluokkakokonaisuus, esitämme uudeksi nimeksi Palveluluokka- ja toimialaluokitus. Raportointikokonaisuuksien taulukkomalleissa on terminä toimiala, joten olisi suotavaa, että sama termi löytyy myös palveluluokituksesta yhtenäisyyden ja selkeyden vuoksi.

5. Lausuntonne THL:n Sairaaloiden tuottavuus -kyselyn taloustietojen sisällyttämisestä raportointiin (ks. taulukkomallit, HHYTT, välilehti k-t01 THL:n erillistarpeet hyvinvointialueilta ja hyvinvointiyhtymiltä)

Laaja osakokonaisuus, joka edellyttää teknisiä muutoksia ja huomioimista jo laskentatunnisteita ja kirjaussuunnitelmaa tehdessä, jotta raportointi voitaisi tehdä automaattisesti. Tämä vaatii lisää kohdistuksia tietomallin avulla osaraportin aikaansaamiseksi ja aiheuttaa kustannuksia verrattuna kuntien ja kuntayhtymien tietomalliin ja raportointiin.

6. Lausuntonne teknisistä määritteistä ja pakollisuuksista (taulukkomallit ja tekniset taksonomia- ja tiedostopaketit, ks. linkit)

Sarastia vaatii Valtiokonttoria kertomaan ja kuvaamaan kaikki tietomallin tekniset muutokset yhteenvetona eikä vain tietomallin latauksen avulla erikseen selvitettävänä tietoina. Teknisten muutosten selvittäminen ilman tietomalliluonnoksen manuaalista latausta ja sen sisällön analysointia ja vertailua nykyiseen kuntien ja kuntayhtymien tietomalliin ei HVA raportointia koskevien yhteenvetojen perusteella ole mahdollista. Kuitenkin tekniset muutokset kuntien ja kuntayhtymien tietomalliin voivat olla merkittäviä ja ne aiheuttavat muutuskustannuksia, vaikka näennäisesti muutoksia kuntien ja kuntayhtymien ja HVA raportoinnin välillä tietomalliin ja tietovaatimukseen tulisi vähemmän.

Kiinnitimme huomiota, että tässä lausuntopaketissa HVA raportointiyhteenvedon raportointikokonaisuuksien nimet eivät olleet yhtenevät taulukkomallien nimien kanssa.

Hämäläinen Pirkko
Sarastia Oy